

Nurmeksen kirkko 120 vuotta, juhla seurakuntakeskuksessa su
27.8.2017 Kyllikki Tiensuu

Hyvät kuulijat!

En ole antanut tälle esitykselle etukäteen mitään otsikkoa. Niinpä päätin vain vastata kolmeen minusta kiinnostavaan kysymykseen. Ne liittyvät reformaation 500-vuotisjuhlaan, vähän 100-vuotiaaseen Suomeen ja hiukan Nurmekseen.

Kirkkorakennuksesta ei tarvitsisikaan puhua, koska kotiseutuneuvos Matti Hiltunen laati sen 100-vuotisjuhlaan perusteellisen selvityksen. Se taitaa tosin olla loppuunmyyty, mutta lainattavissa ainakin Nurmeksen kirjastosta ja Haikolastakin.

Kysyn

1. Miten reformaatio muutti Nurmesta 1500-luvulla?
2. Mitä Nurmekselle tapahtui Stolbovan rauhassa?
3. Mitä Suomen kirkkoon ja yhteiskuntaan tuli reformaation mukana?

1. Miten reformaatio muutti Nurmesta?

Pikakertaus kirkkohistoriassa. Kaikki alkoi tästä.

Martti Luther naulasi 31.10.1517 Wittenbergin linnankirkon oveen 90 teesiään. Hän 34-vuotias saksalainen augustinolaismunkki haastoi silloisen roomalaiskatolisen kirkon edustajat teologiseen väittelyyn aneista. Olivatko ne Raamatun mukaisia? Opetettiin ne oikein?

Aneet ovat muuten edelleen voimassa Rooman kirkossa, mutta eivät enää Lutherin aikaisina. [Roomalaiskatoliseen kirkkoon kuuluu yli puolet maailman enemmästä kuin 2 miljardista kristitystä. Roomalaiskatolilaisia on siis toista miljardia, meitä luterilaisia tällä hetkellä n. 74 miljoonaa, joista Euroopan ulkopuolella 40 miljoonaa]. Aneilla oli ja on edelleen myös katolisen kirkon opetuksen mukainen oikea sisältö.

Aneet liittyvät rippiin. Ensin ihminen tunnustaa rikkomuksensa (confessio), sitten pappi julistaa synninpäästön (absoluutio). Varmistaakseen, että katuja on tosissaan eikä aio taas mennä tekemään samaa syntiä, pappi määrää katujaan tekemään joitakin hyvitystehtäviä (satisfactio operis) esim. käymään pyhiinvaelluksella, tehostamaan rukoukselämäänsä, antamaan almuja köyhille tms. Nyt vasta, anteeksisaannin jälkeen astuu kuvioon ane eli indulgenssi. Aneen ostamalla katuja voi muuttaa määrätyn hyvitystehtävän toiseksi. Ei tarvitsekaan lähteä vaivalloiselle pyhiinvaellukselle vaan voi hankkia korvaukseksi juuri aneen esimerkiksi maksamalla kirkolle tietyn summan.

Lutherin aikaan aneiden alkuperäinen merkitys oli kokonaan hävinnyt.

Luther väittikin teesissä 27: Ihmisoppia saarnaavat ne, jotka sanovat, että heti kun raha kilahtaa kirstuun, sielu vapautuu kiirastulesta.

Teesissä 43: Opetettakoon kristityille, että se, joka antaa köyhälle tai lainaa tarvitsevalle, tekee paremmin, kuin jos hän lunastaisi aneen.

Teesi 86 on mieheni mielestä lievästi populistinen, kansaa koskeva: Miksi paavi, jonka omaisuus nykyään on ruhtinaallisempi kuin rikkaimman raharuhtinaan, ei rakenna mieluummin omilla kuin köyhäin uskovaisten rahoilla edes tätä yhtä Pyhän Pietarin kirkkoa?

Teesi 62: Kirkon todellinen aarre on Jumalan kunnian ja armon kaikkein pyhin evankeliumi.

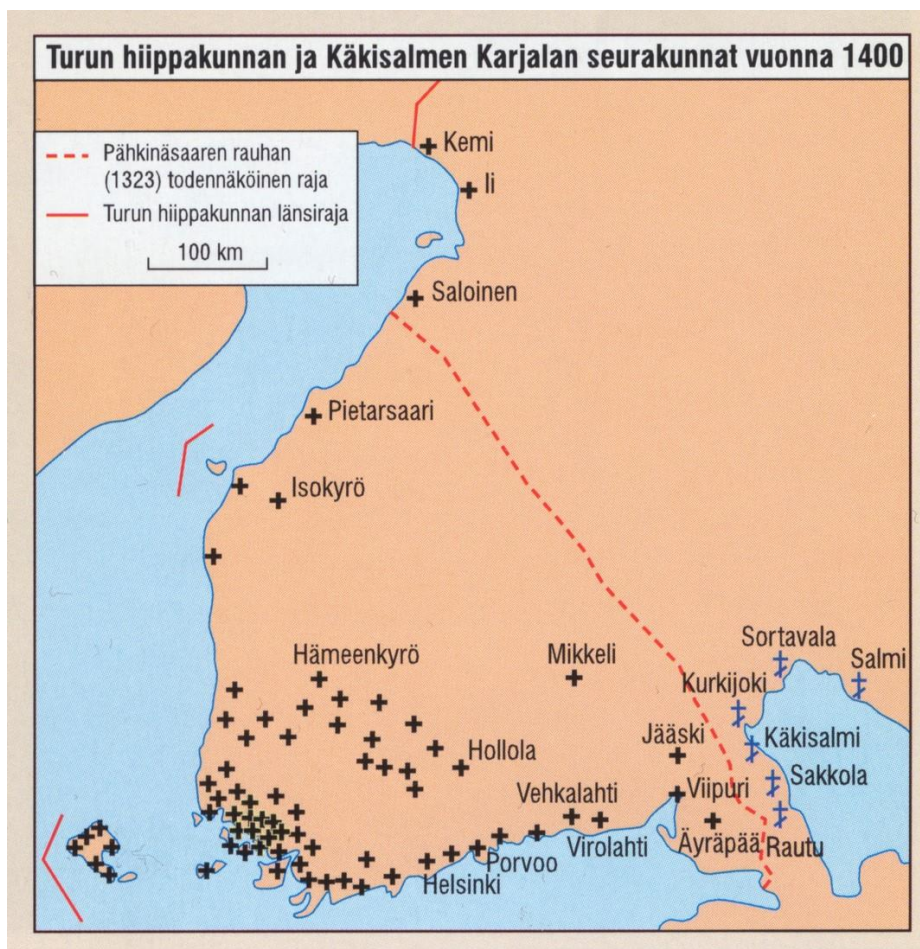
Tämä oli reformaation ydin: pelastus Jumalan armosta.

Reformaatio levisi heti 1500-luvun alussa Saksasta Ruotsiin ja sen Itämaahan Suomeen.

Miten reformaatio siis muutti Nurmesta 1500-luvulla? Poistiko se Nurmeksestakin aneet?

Joku on varmaan jo keksinytkin, että tämä on pelkkä kompakysymys. Ei suinkaan reformaatio poistanut Nurmeksesta aneita! Reformaatio ei muuttanut Nurmeksessä mitään!

Miten niin? Siten niin, että kun reformaatio vuonna 1517 käynnistyi, Nurmes ei vielä kuulunut Ruotsin kuningaskuntaan eikä siis myöskään ollut roomalaiskatolisen kirkon aluetta. Nurmes kuului ortodoksiseen Novgorodin, sittemmin Moskovan Venäjän alueeseen. Kartalla tilanne Ruotsin itärajalla oli tällainen:

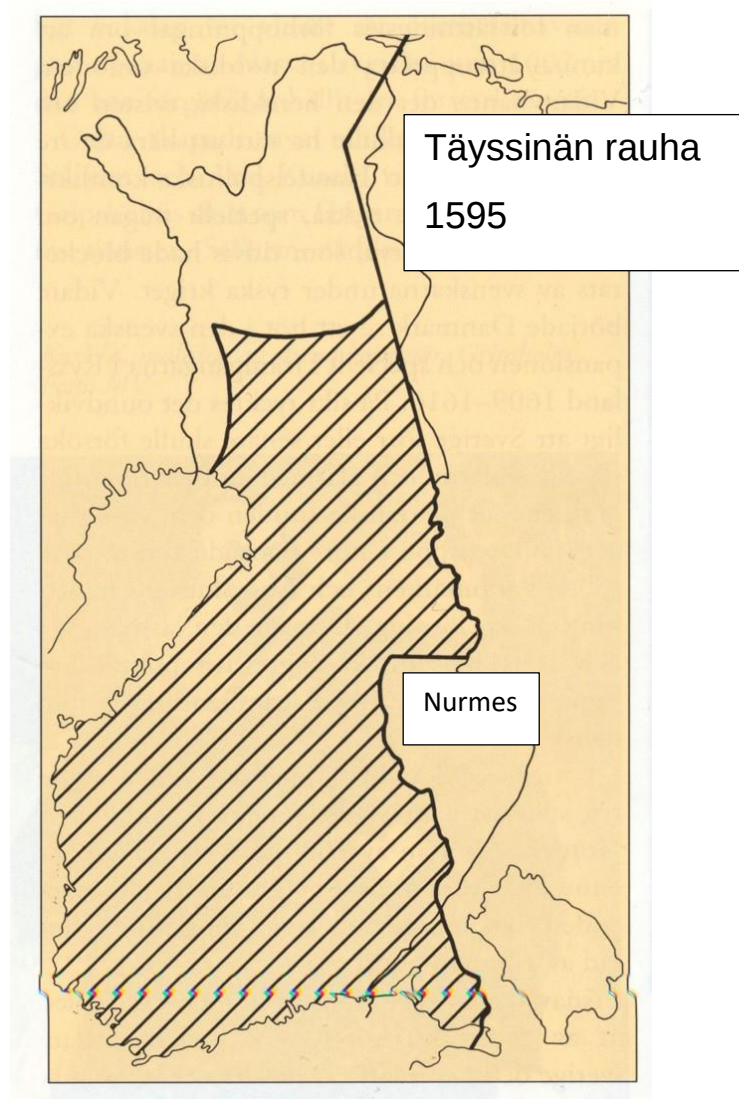

Pähkinäsaaren rauhan rajassa on aiheellista huomata, että Karjalankannaksen länsiosassa oli myös luterilaisia seurakuntia. Itäpuolella taas ortodoksisia seurakuntia.

Rajalinja kulki asumattomissa erämaissa eikä aina tarkasti merkittynä. Nurmes oli tuolloin lähes asumaton seutu. Tosin erämaihin muutettiin vanhimman rajalinjan pohjois- ja itäpuolelle Savoan ja Pohjanmaalle.

Täyssinän rauhassa 1595 tunnustettiin tämä uusi tilanne. Sitä ennen reformaatiolla Saksassa ja Pohjoismaissa oli jo pitkä historia:

- * Luther oli naulannut teesit anekappaa vastaan 1517
- * Kustaa Vaasa oli toteuttanut reformaation Ruotsissa Västeråsin valtiopäivillä 1527
- * Augsburgin tunnustus oli laadittu 1530
- * Luther oli kuollut 1546
- * Katolisen kirkon uudistuskirkolliskokous Trentossa 1545–1563

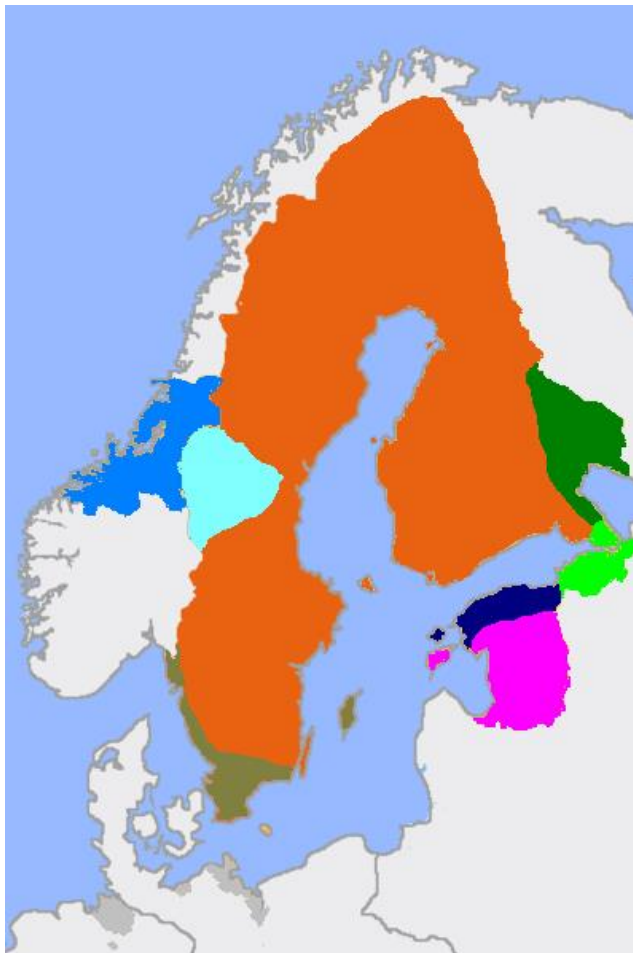
Reformaatio ei siis voinut ulottua Nurmekseen, koska Nurmes kuului ortodoksisen Novgorodin alaisuuteen.

Täyssinän rauhan raja oli voimassa 22 vuotta. Siinä vaiheessa Ruotsi oli nousemassa suurvallaksi ja pystyi valloittamaan lisää alueita ja siirtämään itärajaa kauemmas itään. Perusteena oli Ruotsin vahvuuden lisäksi Moskovan Venäjän poliittinen heikkous. Uudesta rajasta sovittiin Stolbovan rauhassa vuonna 1617.

2. Mitä Nurmekselle tapahtui Stolbovan rauhassa?

Stolbovan rauha solmittiin 27.2.1617. Tasan 400 vuotta sitten. Nurmeksessä olisi tänä vuonna siis vielä yksi syy juhlaan: Stolbovan rauhasta on kulunut tasan 400 vuotta.

Mitä Nurmekselle tapahtui? Aika radikaali, ratkaisevaa muutos. Stolbovassa Nurmekseä liitettiin Ruotsin alaisuuteen. Yhteys Venäjään katkesi. Nurmekseä kuului nyt läntiseen kulttuuripiiriin. Siitä seurasi, että reformaatio ulottui tänne Nurmekseen saakka. Siitä seurasi myös, että Suomen talonpojat säilyivät vapaina eikä heitä koskaan alistettu maaorjuuteen. Aikaa myöten heidän edustajansa pääsivät osallistumaan myös valtiopäiville. Ei siis ihan pikkujuttu.

Stolbovan rauhassa 1617 Ruotsi sai Venäjältä vaaleanvihreällä merkityn Inkerinmaan ja tummanvihreällä merkityn Käkisalmen läänin sekä Baltian rannikkoineen. Suurvalta Ruotsi hallitsi nyt koko Suomenlahtea, eikä Venäjälle jäänyt Stolbovan rauhan jälkeen lainkaan Itämeren rannikkoa.

Stolbovan rauhassa oli sovittu, että ajan tavan mukaan valloitetujen alueiden väestö jäisi paikoilleen. Käkisalmen läänissä ja Inkerinmaalla kävi toisin. Entiset ortodoksiset asukkaat alkoivat laajoin joukoin siirtyä Venäjälle.

Tässä on nyt korjattava yksi väärä tieto. Väitetään, että syy poismuuttoon oli Ruotsin harjoittama pakkokäännytys. Wikipedian artikkelit ja muutama päivä sitten jopa aggressiivinen keskustelu somessa toistavat tätä vääräksi osoitettua tietoa.

Kiteeläissyntyistä kirkkohistorian professoria, äskettäin edesmenneitä Pentti Laasosta asia alkoi harmittaa. Niinpä hän otti tutkiakseen muuttamisen todellisia syitä. Hän julkaisi teoksen ”Novgorodin imu. Miksi ortodoksit muuttivat Venäjälle Käkisalmen läänistä 1600-luvulla?” [Kustantaja SKS, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura] Hän kysyi käyttämiltään lähteiltä, pakotettiinko valloitetun alueen ortodoksit Nurmeksessa ja muualla Käkisalmen läänissä nyt kääntymään luterilaisuuteen? Laasonen kävi tarkasti läpi eri asiakirjoja ja päätyy hyvin perusteltuun vastaukseen: Ei pakotettu.

Mistä se tiedetään? Se tiedetään ensinnäkin Ruotsin kuninkaan lähettämistä ohjeista, joissa pakkokäännyttäminen ankarasti kiellettiin. Ruotsi ei halunnut tälle tielle lähteä, sillä oli syytä varoa Venäjän ärsyttämistä. Haluttiin turvata uusi raja.

Laasonen tutkimista käräjien pöytäkirjoista käy lisäksi ilmi, että Käkisalmen läänissä lautamiehinä toimi sekä luterilaisia että ortodokseja asukkaiden tunnustuksen mukaisessa suhteessa.

Laasonen tutki perusteellisesti myös alueen verotusta noina vuosina. Se oli, toisin kuin yleensä esitetään, tasapuolista. Pitäjien ortodoksit olivat vauraampia kuin savolaismuuttajat, sillä he omistivat vanhoja tuottavia tiloja ja maksoivat siitä syystä enemmän. Käkisalmen läänin siirryttyä suoraan kruunun alaisuuteen verotus sitten kohosi kaksinkertaiseksi. Lisäksi vuosikymmeniin 1630 ja 1640 osui kahdeksan paha nälkävuotta. Nälkä ja kohonnut verotus työnsivät muuttamaan pois.

Moskovan lähistöllä sijaitsevan Tverin Karjalan synty on perua näiltä ajoilta. Siellä tarvittiin kunnon maatalousväestöä. Siellä oli myös tarjolla hyvää maata ja helpotusta veroihin. Tämä oli Novgorodin imua. Nämä asiat vetivät väkeä Käkisalmen läänistä. Tilalle saapui länsikarjalaisia, savolaisia ja pohjalaisia.

Tverin Karjalaan lähteneiden joukossa oli myös parempiin elinolosuhteisiin tähdänneitä luterilaisia. Lisäksi oli paluumuuttajakin, ja heidät hyväksyttiin takaisin, annettiinpa heille jopa heidän entiset tilansa takaisin.

Tilanne oli toisenlainen Inkerissä, missä saksalaisperinteet todella tukivat pakkokäännytystä. Näin ei kuitenkaan siis ollut Nurmeksessa.

Suomen seurakunnissa reformaatio oli Stolbovan rauhaan mennessä vaikuttanut jo lähes sata vuotta ja alkanut vakiintua.

3. Mitä Suomen kirkkoon ja yhteiskuntaan tuli reformaation mukana?

Stolbovan rauhan jälkeen Nurmeksen luterilainen seurakunta kuului ensin Liperiin, sitten Pielisjärveen. Aluksi juuri Nurmeksestä oli Pielisjärven emäseurakunnan keskus.

Reformaation myötä latinankieliset jumalanpalvelukset muuttuivat suomenkielisiksi. Suomen reformaattori Mikael Agricola loi suomen kirjakielen ja siten perustan koko kulttuurille ja lopulta itsenäisyydellekin. [Sitä olen miettinyt, miten paljon lienevät ihmiset Pielisen rannoilla ymmärtäneet lähinnä Varsinais-Suomen murteille perustuvaa kirkollista kieltä?]

Lutherin uudistusperiaatteena oli, että vain Raamatun vastaiset käytännöt karsittiin kirkosta pois. Siksi Nurmeksen kirkossakin on kirkkotaidetta: alttaritaulu, lasimaalaukset, kauniit tekstiilit. Kirkossa on samaa perua myös alttarikaide, ehtoollispöytä.

Radikaalireformaatio ja kalvinistit eri reformoitu kirkko karsivat kaiken sellaisenkin pois. Heidän ehtoollisensa, jos sitä ollenkaan edes oli, muistutti ateriala tavallisen pöydän ääressä.

Messun kaavalla on pitkä historia. Jotakin sykehdyttävää on tietää, että ehtoollisliturgiassa lauletti ”Jumalan Karitsa, joka kannat maailman synnit, armahda meitä” -rukous on ollut myös varhaisimpien kristittyjen rukous, samoin tänään kirkossa laulettu 300-luvulta peräisin olevalla virrellä ”Me kiitämme sinua”.

Itse ehtoollisesta Luther opetti toisin kuin katolinen kirkko ja myös toisin kuin kalvinistit. Luther sanoi: ehtoolliselle ei mennä vain muistelemaan Kristusta vaan mennään kohtaamaan häntä, tapaamaan Kristusta, saamaan syntien anteeksiantamus.

Luther toi kirkkoon seurakuntaveisuun. Virret loivat yhteyden seurakuntalaisten välille. Katolinen jesuiitta, reformaation vastustaja totesi

1600-luvun alussa: "Lutherin virret ovat lyöneet kuoliaaksi enemmän sieluja kuin kaikki hänen kirjoituksensa ja saarnansa."

Miten hieno ilta viikko sitten "Reformaation juhluvuoden virsiveisuuilta" Nurmeksen kirkossa olikaan!

Ylä- Karjala-lehden äätoimittaja Anu Saarelainen kirjoitti Lutherista maailman ensimmäisenä punkkarina, joka sai kaikki laulamaan. Hänellä oli vielä tärkeämpiäkin huomiota: suomalaiset lukevat sanomalehtiä, haluavat tutkia ja perustella asioita itsenäisesti auktoriteetteja kumartamatta. Tälläkin on pitkät juurensa Martti Lutherin reformaatiossa saakka.

Kansanopetus oli keskeinen osa luterilaisuutta. Luther edellytti, että sekä miehet että naiset, tytöt ja pojat osasivat lukea. Näin he voivat itse ottaa Raamatusta selvää uskosta. Katolisessa kirkossa vain papit saivat lukea Raamattua.

Kasvatustieteen professori Hannele Niemi on tutkinut luterilaisuuden vaikutusta nykyiseen suomalaiseen kasvatusjärjestelmään. Hänen mukaansa sen juuret ovat juuri luterilaisuudessa.

Monet Suomen kasvatuksellisista ihanteista kumpuavat luterilaisesta perinteestä, sekin periaate, että samanlaiset opiskelumahdollisuudet kuuluvat kaikille. PISA-tutkimuksen tulokset ovat viime mittauksissa hiukan laskeneet, mutta silti Suomella on edelleen yksi maailman tehokkaimmista opetusjärjestelmistä. [Myös Lifelong-learning elinikäinen oppiminen, kehdestä hautaan, on integroitu Suomen kasvatustieteeseen.]

[Martti Luther edustaa tätä elinikäistä oppimista selvästi esipuheessaan Isoon katekismukseen: "Minulla on joka päivä paljon opittavaa Isä meidän -rukouksesta, "niin oppinut tohtori kuin olenkin":]

[Siksi pyydän vielä kerran kaikkia kristittyjä, erityisesti pappeja ja saarnaajia, etteivät liian aikaisin esiintyisi tohtoreina ja kuvittelisi tietävänsä kaiken. Kuvitelmat ja kireälle venytetty kangas kutistuvat paljon. Sen sijaan heidän tulisi joka päivä harjoitella katekismusta ja sitä aina opiskella sekä varustautua mahdollisimman huolellisesti ja ahkerasti tuollaisen itsevarmuuden ja rikkiviisauden myrkkysaastetta vastaan. Heidän pitää myös itsepintaisesti jatkaa lukemista, opettamista, oppimista, ajattelemista ja mietiskelyä, eikä lopettaa, ennen kuin ovat täysin varmistuneet siitä, että ovat opettaneet Perkeleen kuoliaaksi.]

Kirkko vastasi kansanopetuksesta. Vanhempien tuli opettaa lapsensa lukemaan. Elleivät he siihen itse pystyneet, lapset oli lähetettävä lukkarinkouluun. Myöhemmin alettiin perustaa kiertokouluja, jotka toimivat kylästä kylään.

Aleksis Kiven Seitsemän veljestä on tästä hyvä esimerkki. Taustamotiivina veljesten pyrkimyksellä oli heilläkin naimaluvan hankkiminen. Porvoon piispantarkastuspöytäkirjoja lukiessa osuin tällaiseenkin lausumaan: kunhan valoisat suviyöt koittavat, niin kyllä poikainkin lukuhaltu kasvavat, kun naimisiin pitäisi päästä eikä siihen ilman katekismusta ole mitään mahdollisuutta.

Muistoonpanoja.

Luku-seteli.
Olga Kattilainen
syntynyt 1917-00
m. 20 Linnaleiden
S. E. siv.

Kuusi Lastenkoulu- ja Kieritöidistysseurat seuraavat toisiaan, jotta voidaan kiersissä lasten koululähtöä vuosittain tarkastaa. Edelliseen panee lukumerkit vähän ennen kieritöitä Kiertokoulun opettaja, jälkimmäiseen luettaja kiersissä.

Lastenkoulu-todistus.

Vuosi.	Lopun.	Suoritus.	Suetun kättäminen.	Maam. hist.	Maam. Test.	Luth. wäb. kaff.					Suon. taulu.	Kristinoppi.										Opettaja.
						1	2	3	4	5		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1908.	2																					
1909.	2	2				3	2	2														H. P. neu.
1910.	2	2				2	2	2														
1911.	3	2	2		3							3	3	2								

Siirrokset ovat: Sijut 4 (X).

Kinkerit-todistus.

Vuosi.	Lopun.	Suoritus.	Suetun kättäminen.	Maam. historia.	Maam. Test.	Luth. wäb. kaff.					Suon. taulu.	Kristinoppi.										Luetti.
						1	2	3	4	5		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1908	Y																					Ch. W.
1909	Y	Y																				R.
1910	Y	Y				Y	Y	Y	Y	Y												Devala
1911	Y	Y				Y	Y	Y	Y	Y												R. J.
1912	X											Y	Y	Y	Y	Y						L.
1913	Y											Y	Y	Y	Y	Y						L.
1914	Y											Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y		Lama
1915	Y											Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y		Lama
1916	X											Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y		Lama

työkytintä 3 (Y); kättäntä 2 (Y); kettö (L).

Rippikouluista tuli pakollisia 1740. Oli osattava katekismus. Joskus yritettiin päästä pelkällä ulkoluvulla. (Heprean opiskelun esimerkki). Vaadittiin kuitenkin myös ymmärtämistä. Gezeliuksen piispat laativat papeille tätä varten opetusoppaita. Nurmeksessa keuhuttiin 1800-luvun puolivälissä kappalaista Peter Johan Fredrik Brofeldtia erinomaisesta rippikouluopetuksesta.

Myös pyhäkoulut kuuluivat luterilaiseen perintöön. Äsken Brofeldtin ansiota oli, että Nurmeksessakin alkoi pyhäkoulutoiminta. Lasten opettaminen oli jo Lutherille Saksan reformaatioissa tärkeää. Lutherin ajatus oli, että maallikkoja käytettiin myös pyhäkoulunopettajina.

Kuokanvaaran pyhäkoululaisia 1926.

Kopraksen, Retusaaren ja Tulilahden pyhäkoululaisia 1930-luvulla.

Kopraksen, Retusaaren ja Tulilahden pyhäkoulupiirin pitkäaikainen pyhäkoulunopetta Aino Eskelinen.

Köyhäinhoito

Katolisella ajalla luostarit palvelivat tässä asiassa. Oli myös Jumalan edessä ansiokasta antaa köyhille almuja. Sekä luostarit että hengelliset ansiot loppuivat reformaatiossa. Luther ajatteli, että usko tekisi ihmisistä lähimmäisenrakkaita ja valmiita auttamaan vähävaraisia. Hänen ideoittensa toteuttaminen osoittautui käytännössä vaikeaksi. Köyhäinkassat eivät alkaneet toimia toivotulla tavalla.

Luterilaisen etiikan lähtökohtana on Kultainen sääntö: lähimmäisen tarve, asettuminen hänen asemaansa. On tehtävä, niin kuin toivoisi itselleen tehtävän. Tämä motiivi on eri kuin reformaation kalvinistisessä haarassa,

missä köyhien auttaminen ja muut hyvät teot tulkittiin ennen muuta osoituksiksi tekijän hurskaudesta.

Luterilaisuuden korostama vastuu lähimmäisestä on suurelta osin nähty perustana ns. protestanttiselle – paremmin: luterilaiselle – pohjoismaiselle hyvinvointimallille. Sen toiminta-ajatus perustuu yksittäisen henkilön oikeuteen saada julkisia etuuksia, ja nämä etuudet on kollektiivisesti rahoitettu verovaroin. Kansainvälisessä vertailussa Pohjoismaat erottuvat maina, jotka ovat saavuttaneet melko korkean elintason sekä tasaisen tulonjaon ja joissa julkisen sektorin osuus budjetista on vuosittain noin 50 prosenttia bruttokansantuotteesta. Etelä-Euroopan maissa tämä vastuu lähimmäisestä on nimenomaan perheen ja suvun asia.

Helsingin yliopistossa juuri vierailulla oleva yhdysvaltalainen kansantaloustieteen professori Robert H. Nelson on kiinnittänyt huomiota Pohjoismaille yhteisiin tärkeisiin arvoihin: korkea työetiikka sekä täydellinen tasa-arvo miesten ja naisten välillä johtuvat luterilaisesta kutsumus-ajattelusta. Kultainen sääntö on ollut 1900-luvun sosiaalisen solidaarisuuskäsitteen pohjana.

Reformaatio toi myös ”Luterilaisen työmoraalin” – mutta ei sellaisena kuin sanoja nykyisin käytetään!

On näet tullut tavaksi tulkita sanat ”luterilainen työmoraali” vastoin Lutherin tarkoitusta. Ikään kuin ihanne olisi itsensä työhön tappaminen, työn tekeminen öitä ja viikonloppuja myöten.

Siksi on syytä palata tämän asian historialliseen synty-ympäristöön. Katolisessa kirkossa ainut todellinen Jumalalle tehty ansiokas työ oli seurata munkin tai nunnan kutsumusta ja mennä luostariin rukoilemaan. Se oli oikeaa Jumalan palvelemista. Ns. maallinen työ ei merkinnyt mitään.

Tässä Luther muutti kaiken. Hän korosti, että myös maallinen työ on Jumalan palvelemista. Muillakin kuin papeilla on kutsumus, sellainen on isillä, äideillä, piioilla, rengeillä, opettajilla. Kutsumuksensa mukaisesti itse kukin teki työnsä mahdollisimman hyvin ja palveli siten Jumalaa. Hyvin tehty työ ei ketään pelasta, mutta se kuuluu kristityn elämään. Luther sanoi: ”Kadunlakaisija palvelee Jumalaa parhaiten, kun hän tekee työnsä kunnolla.” jopa ”Pyöveli palvelee Jumalaa parhaiten, kun teroittaa piilukirveensä teräväksi.”

Mutta ei ole tarkoitus, että elämä on pelkkää työtä. Siihen kuuluu myös perhe, harrastukset ja paljon muuta. Ennen kaikkea siihen Lutherin mukaan kuuluu lepopäivän pyhitys. Näin hän sanoo lepopäivän viettämisestä: ”Vietämme sitä, jotta tavallinen kansa, rengit ja piiat saisivat koko viikon työn ja

ponnistelun jälkeen vetäytyä yhdeksi päiväksi virkistävään lepoon. Tärkein syy on kuitenkin se, että tällainen lepopäivä antaa tilaisuuden ja ajan - mikäli sitä ei muulloin ole - osallistua jumalanpalvelukseen, eli kokoontua yhteen kuulemaan ja harjoittamaan Jumalan sanaa sekä ylistämään Jumalaa, laulamaan ja rukoilemaan.” Lutherin mukaan kotieläintenkin täytyy saada pyhänä levätä viikon töistä. Pelkkä laiskottelu ei Lutherin opetuksen mukaan ole lepopäivän pyhittämistä. Silloin mennään messuun kuulemaan Jumalan sanaa, rukoilemaan ja saamaan ehtoollisesta voimaa arkeen. Sana ja sakramentit kuuluvat kristityn elämään.

Meillä Nurmeksessa on hieno kirkko. Ylä-Karjalakin kertoi siitä eilen. Joka pyhä kellot kutsuvat kirkkoon saamaan ravintoa ja lepoa. Yli 2 000:sta istumapaikasta jokainen voi valita mieleisensä.

En ole koskaan aikaisemmin tullut kiinnittäneeksi huomiota kirkon peruskiviin. Matti Hiltunen kertoo, että ne tuotiin rekikelissä Luukkolanvaarasta. Perustusten tarkastuksessa todettiin, että ne olivat hienoa kivityötä. Meillä on siis kirkko, joka on kunnon perustuksilla. Sinne kannattaa suunnata kulkunsa pyhä pyhän jälkeen.

”Yhtä vähän tiedämme”

Kuluvan vuoden 2017 Kirkon kalentereissa on joka viikolle yksi Luther-sitaatti. Jos kalentereita vielä jostakin kirjakaupasta saa, kannattaa ostaa pelkästään Luther-sitaattien vuoksi. Niitä lukiessa toteaa, miten juureva usko Lutherilla oli. Lutherin uskossa huumorillekin oli sijaa. Hänellä oli myös syvästi sielunhoidollinen asenne. Ennen muuta hän antoi tilaa Jumalan salaisuuksille. Luther oli perin juurin kyllästynyt keskiajan skolastiikkaan, jonka mukaan ihmisjärjellä pystyttiin selittämään uskon ja Jumalan salaisuuksien sisältö. Selittämisen sijasta Luther uskalsi tehdä uskon hypyn. Hän itse suostui siihen, ettei ihmisjärki koskaan pystyisi saavuttamaan täydellistä tietoa Jumalan olemassaolosta.

Suosikkisitaattini – ei tullut kylläkään kalentereihin mukaan – on:

”Yhtä vähän kuin syntymätön lapsi äidin kohdussa tietää maailmaan tulostaan, yhtä vähän me tiedämme iankaikkisesta elämästä.”

Täytyy hyväksyä, ettei salattu Jumala mahdu inhimilliseen käsityskykyymme. Täytyy hyväksyä sekin, ettei elämän ja kuoleman kysymyksiin koskaan saa vastausta. Miksi näin kävi? Mitä kuolemassa tapahtuu? Mitä kuoleman jälkeen? Niin näet on, että ”Yhtä vähän kuin syntymätön lapsi äidin kohdussa

tietää maailmaan tulostaan, yhtä vähän me tiedämme iankaikkisesta elämästä.”

Juttelimme tästä Lutherin lauseesta entisen Namibian lähetin nurmekselaisen Maila Mustosen kanssa. Hän kertoi tapauksen omalta kättilöajaltaan siellä. Oltiin odottavan äidin kanssa menossa kuorma-auton lavalla kohti synnytyssairaala. Lapsi kuitenkin päätti syntyä jo matkalla ja siinä hänet otettiin vastaan. Maila totesi, että samalla tavoin meitä ollaan taivaassa vastaanottamassa, kun kuoleman kautta synnymme iankaikkiseen elämään.

Ei tarvitse kaikkea tietää – riittää luottamus. Siinä on reformaation suuri sanoma.